

HET CDA EN ZIJN ORGANISATIE

van federatie naar fusie

Hoofdstuk:

pagina:

I: Uitgangstellingen	1
II: Bestuurlijke organen op landelijk niveau	2
III: Secretariaat	2
IV: Integratie huisvesting en rechtspositie secretariaten	3
V: Publicitaire sector	3
VI: Politieke verantwoording Eerste en Tweede Kamerfracties van het CDA	5
VII: Financiële relatie CDA - bedrijfsleven	5
VIII: Contributieregeling	5
IX: Rechtstreekse leden	5
X: Wetenschappelijke instituten	6
XI: Organisatie van provincie- en gemeentebestuurders	6
XII: PPAC	6
XIII: Relatie CDA - maatschappelijke organisaties	7
XIV: De gedachtenwisseling over de relatie tussen grondslag en politiek handelen	7
XV: De organisatie van het CDA op regionaal en plaatselijk niveau	7
XVI: Europa	8
XVII: Planningsmodel	10
Bijlage A	11
Bijlage B	12
Bijlage C	15

I. UITGANGSSTELLINGEN

- I.1. De verkiezingen van 25 mei jl. vormden het sluitstuk van de eerste fase in de totstandkoming van het CDA. Resultaten: een federatieve organisatie-structuur, één program, één lijst, één lijsttrekker, één fractie van 49 leden.
- I.2. Wij staan thans voor de volgende fase, gericht op de politieke en organisatorische eenwording (zie resolutie 23-6-1973). Het groeimodel dient zijn voltooiing te vinden in de fusie.
- I.3. Het oude adagium, dat politieke en organisatorische eenwording hand in hand dienen te gaan, geldt ook in de thans voorliggende fase. Beide aspecten dienen elkaar te stimuleren.
- I.4. De politieke eenwording moet vooral blijken uit het optreden van de Tweede Kamerfractie.
- I.5. Het politiek organisatorische kader van de Nederlandse christen-democratie heeft een enorme schaalvergroting ondergaan met de vorming van het CDA. De politieke betekenis van het CDA vereist een professionele aanpak op het organisatorische vlak.
- I.6. In deze nota wordt primair gehandeld over de organisatorische aspecten en het daarbij aan te houden tempo van de eenwording. Het tempo wordt, behalve door de te demonstren politieke eenheid, mede door de volgende factoren bepaald:
 - I.6.1. De huidige organisatie-structuur

Hoe lang is die nog houdbaar c.q. in hoeverre vormt deze structuur een belemmering voor de opbouw van het CDA tot een moderne actiepartij.
 - I.6.2. Hoe rijp is de achterban?

Achterblijvers moeten worden meegenomen, maar ook hardlopers moeten "binnen" blijven, terwijl acties als "Wij horen bij elkaar" geen herhaling behoeven.
 - I.6.3. De publieke opinie

"Men" ziet het CDA als een nieuwe politieke organisatie. Het CDA heeft ook bij de buitenwacht in organisatorisch opzicht verwachtingen gewekt.
- I.7. De organisatorische weg naar eenheid dient te worden geplanned. Een streefdatum voor de fusie moet worden genoemd en van daaruit terugredenerend dient een planningmodel te worden opgezet en gepubliceerd. De sub 1.6. genoemde factoren kunnen dit model vertragen of versnellen. Hoofdzaak is dat we duidelijk de weg aangeven waarlangs we willen gaan, hetgeen de onzekerheid aanzienlijk kan beperken.
- I.8. De uitbouw van de federatie naar de fusie moet zodanig verlopen, dat daardoor tussentijdse statutenwijzigingen worden vermeden.
- I.9. Tot aan het moment van de fusie zullen de drie partijen geen verdere bevoegdheden aan het CDA overdragen. Wel kan er sprake zijn van delegatie van bevoegdheden.

II. BESTUURLIJKE ORGANEN OP LANDELIJK NIVEAU (Congres, AB, DB, Presidium)

Afgezien van het Congres moet worden geconstateerd dat de overige landelijke bestuurlijke organen van het CDA onvoldoende functioneren. Er is sprake van onvoldoende besluitvaardigheid, een weinig efficiënte discussie over de organisatorische vragen, terwijl de politieke discussie in het algemeen onvoldoende aandacht kan krijgen.

Eenzijds moet worden bedacht dat de federatieve constructie als zodanig een moeilijke besluitvorming met zich meebrengt. Anderzijds ware te pogen de organisatiestructuur waar mogelijk te verbeteren.

Het DB stelt voor:

- II.1. - de omvang van het Congres te handhaven (ARP: 450, CHU: 300, KVP: 450, RL: 70; leden AB boventallig)
 - één - liefst meerdaags en in het najaar te houden
 - Congres per jaar is voldoende; het op een Congres te behandelen financieel jaarverslag bestrijkt het voorgaande kalenderjaar, het te behandelen secretariaatsverslag bestrijkt het voorgaande seizoen.
- II.2. Het huidige AB omvormen tot een AB-nieuwe stijl, d.w.z. een AB in verdubbelde samenstelling (zie art. 11 van de statuten en art. 21 van het Huishoudelijk Reglement), welk orgaan dan als een partijraad kan functioneren, politieke discussies voert en minimaal drie à vier keer per jaar, als regel in het openbaar, vergadert. De bestuurlijke taken van het huidige AB dienen dan te worden gedelegeerd aan het DB.
- II.3. - Het DB frequenter laten vergaderen, d.w.z. éénmaal per drie weken.
 - Het DB meer dan tot op heden te laten werken met meerderheidsbesluiten, met dien verstande dat hiervan geen gebruik kan worden gemaakt indien één der partijen een kwestie verheft tot een "zwaar" punt.
- II.4. Het Presidium i.c. de voorzitter en de beide ondervoorzitters, in overleg met het secretariaat de vergaderingen van DB en AB nadrukkelijk te laten voorbereiden, waarbij de voorzitter zonedig overleg voert met de drie partijvoorzitters.

III. SECRETARIAAT

Het voeren van het secretariaat van het CDA is in de huidige federatieve constructie een moeilijke opgave. De uiterst krappe personele bezetting, de moeilijke besluitvorming binnen het CDA en de niet steeds duidelijke toedeling van verantwoordelijkheden hebben uiteraard hun weerslag op het functioneren van het secretariaat. In nauwe samenwerking met de drie partijsecretariaten zal het CDA-secretariaat onder deze omstandigheden moeten pogen zijn taak als drijvende kracht te vervullen.

Het DB stelt voor:

- III.1. *De assistentie van de drie partijsecretariaten aan het CDA-secretariaat uit te bouwen in die zin, dat roulerend iedere week een administratieve kracht beschikbaar is voor het CDA-secretariaat.*
- III.2. *Het Secretarissen-Overleg op te dragen voorstellen te doen m.b.t. de structurering van de totaliteit der secretariaatswerkzaamheden van het CDA en de drie partijen, welke voorstellen zouden kunnen worden gerealiseerd op het moment dat alle secretariaten in één pand zullen zijn ondergebracht (zie punt IV).*
- III.3. *De statutencommissie op te dragen een instructie voor de secretaris op te stellen als bedoeld in art. 16 van de statuten.*

IV. INTEGRATIE HUISVESTING EN RECHTSPOSITIE SECRETARIATEN

Een uiterst gewichtige stap in het groeiproces van het CDA zal zijn het onderbrengen van de resp. secretariaten (en eventueel de wetenschappelijke instituten) in één gemeenschappelijk pand.

De vraag waarover thans principe-beslissingen van de resp. partijen moeten vallen is: bestaat de bereidheid om de betrokken bureaus te huisvesten in de panden dr. Kuiperstraat 1, 3 en 5?

Het Penningmeesters-Overleg heeft inmiddels te kennen gegeven, dat tegen huisvesting in gerenoveerde panden aan de dr. Kuiperstraat geen financiële bezwaren behoeven te bestaan.

Het spreekt vanzelf dat in dit kader een harmonisatie van de resp. rechtspositie-regelingen van het personeel van grote betekenis is.

Het DB stelt voor:

- IV.1. *Om in principe de betrokken bureaus te huisvesten in de panden dr. Kuiperstraat 1, 3 en 5.*
- IV.2. *Een commissie te benoemen die de financiële en sociale mogelijkheden tot renovatie dan wel nieuwbouw van de genoemde panden onderzoekt en ter zake voorstellen doet.*
- IV.3. *Aan de hand van de uitkomsten van de commissie-voorstellen te beslissen of tot renovatie dan wel nieuwbouw wordt besloten.*
- IV.4. *Een commissie in te stellen, met als opdracht de rechtspositieregelingen van het personeel, werkzaam bij de partijsecretariaten, te inventariseren, alsmede voorstellen te doen die tot harmonisatie leiden. Deze commissie zou kunnen bestaan uit de leden van het Secretarissen-Overleg terwijl aan een onafhankelijke voorzitter wordt gedacht.*

V. PUBLICITAIRE SECTOR

- V.1. *Het Dagelijks Bestuur heeft inmiddels de commissie-Van der Harten ingesteld, belast met het uithrengen van een rapport inzake de externe publicitaire contacten van het CDA (relatie met de publiciteitsmedia in het algemeen).*

Het DB stelt voorts voor:

- V.2. Gegeven het feit dat de drie partijbladen voorshands blijven bestaan, ten behoeve van de rechtstreekse leden "CDAktueel" uit te geven, dat in beginsel maandelijks aan hen zal worden toegezonden. De uitwerking hiervan wordt als volgt gedacht:
- De redactie van CDAktueel wordt benoemd door het DB van het CDA. Iedere partij kan daartoe twee personen voordragen, terwijl ook een rechtstreeks lid in de redactie zal worden benoemd. Tevens zal aan de redactie een redactiesecretaris worden toegevoegd.
 - De redactie is verantwoording verschuldigd aan het DB van het CDA.
 - De redactie doet een voorstel aan het DB van het CDA inzake de vraag wie uit hun midden als voorzitter van de redactie zou kunnen worden benoemd.
 - De CDA-fractievoorlichters worden als adviseurs aan de redactie toegevoegd.
 - De redactie fungeert als persbureau ten behoeve van de drie afzonderlijke partijbladen. De uitgevers en de redacties van de drie partijbladen verklaren zich bereid om de door de CDAktueel-redactie verstrekte copij in ieder geval maandelijks in hun resp. bladen op te nemen onder vermelding van "Uit CDAktueel" dan wel als afzonderlijke katern.
 - De ARP draagt zorg voor de maandelijksse produktie en toezending van CDAktueel aan de rechtstreekse leden.
 - De aan de uitgave van CDAktueel verbonden kosten komen ten laste van het CDA.
- V.3. "CDAktueel" in de zojuist genoemde constructie uit te geven tot het moment waarop besloten wordt één CDA-blad te doen verschijnen (met per partij een wissel-pagina).
- V.4. T.a.v. de voorlichting in het algemeen worden voorstellen van de commissie-Van der Harten afgewacht. Voorshands zal met het fractiebestuur worden overlegd in hoeverre de fractievoorlichting ook beschikbaar kan worden gesteld als voorlichtingssectie van de CDA-partij-organisatie. (Dit zal o.a. betekenen dat een voorlichter de vergaderingen van DB en AB bijwoont).
- V.5. Een antwoord op de vraag of het CDA een vaste relatie met een PR-bureau dient aan te gaan, en zo ja met welk bureau, dient thans nog niet te worden gegeven. Voor de komende verkiezingscampagnes van Raden en Staten zal op bescheiden schaal gebruik worden gemaakt van de diensten van het PR-bureau Hollander en Van der Mey. Nadien ware een meer definitieve beslissing te nemen.
- V.I. Tenslotte wordt meegedeeld, dat er, als gevolg van de totstandkoming van de CDA-fractie in de Tweede Kamer, inzake Radio en TV thans sprake is van CDA-uitzendingen. De verantwoordelijkheid hiervoor berust derhalve bij het CDA. Ten dezen is inmiddels een "verzorginsteam" in het leven geroepen.

VI. POLITIEKE VERANTWOORDING EERSTE EN TWEDE KAMERFRACTIES VAN HET CDA

De presidia van de beide fracties zijn adviserend lid van het Algemeen Bestuur van het CDA. Het presidium van de Tweede Kamerfractie is eveneens adviserend lid van het DB.

De vraag is hoe de constructie moet worden t.a.v. de resp. partijen c.q. partijbesturen.

Het DB stelt voor:

- VI.1. *De fractievoorzitter van Eerste en Tweede Kamerfractie te zien als degene die primair is belast met de politieke verantwoordelijkheid jegens de CDA-organen.*
- VI.2. *Met betrekking tot de voorlichting vanuit de fracties via de partijbladen naar de abonnees en leden te be-werkstelligen dat de resp. redacties met elkaar af-spraken maken teneinde zoveel mogelijk te komen tot gelijkluidende artikelen c.q. tot een zoveel mogelijk op elkaar afgestemde toonzetting en teneur van de politieke voorlichting.*

VII. FINANCIËLE RELATIE CDA - BEDRIJFSLEVEN

De drie partijen hebben op dit punt verschillende tradities.

Het DB stelt het volgende voor:

- VII.1. *Giften van niet-natuurlijke personen worden in den vervolge door het CDA geweigerd.*
- VII.2. *Deze gedragslijn geldt ook voor de Stichting Fonds Christen-Democratisch Wetenschappelijk Werk en de Stichting Christen-Democratisch Werkfonds, waarmee ter zake overleg zal worden gepleegd.*
- VII.3. *Het CDA dient over deze kwestie in overleg te treden met de PvdA en de VVD teneinde te komen tot een gemeen-schappelijke beleidslijn.*

VIII. CONTRIBUTIEREGELING

De contributieregelingen van de drie partijen en het CDA zijn onderling nogal verschillend. Het is noodzakelijk een gefaseerd egalisatieproces op gang te brengen, hetgeen er toe moet leiden dat de contributieregelingen zonder grote schokken worden gelijkgeschakeld.

Het DB stelt voor: *het Penningmeesters-Overleg te verzoeken hiervoor tijdig met voorstellen te komen.*

IX. RECHTSTREEKSE LEDEN

Het CDA kent thans ruim 12.000 rechtstreekse leden (zie B... Ten gevolge van de huidige federatieve structuur is de positie van de rechtstreekse leden binnen het CDA on-bevredigend omdat deze leden zowel op landelijk als pl...selijken regionaal niveau niet voldoende bij het politieke en organisatorische werk van de partij worden betrokken. Alleen binnen de fusie zal en kan de positie van de rechtstreekse leden...

Om de gesignaleerde onbevredigende huidige situatie in de periode waarin de fusie nog niet tot stand is gekomen te verbeteren, dient de positie van de rechtstreekse leden structureel te worden uitgebouwd, voorzover betreft de communicatiestructuur.

Het DB stelt voor:

- IX.1. *In gemeenten waar geen CDA-samenwerkingsverband bestaat of in oprichting is, worden de rechtstreekse leden opgevangen in het eerst hogerliggende verband. De bestaande federatieve organen op regionaal niveau zijn hiervoor verantwoordelijk.*
- IX.2. *Ten aanzien van de inbreng van rechtstreekse leden op de lijsten voor de verkiezing van Prov. Staten, Gewestraden, Gemeenteraden en Wijkraden zal het Algemeen Bestuur een aanbeveling opstellen voor de desbetreffende besturen inzake de in artikel 18 (lid 2, onder a) van het Huishoudelijk Reglement bedoelde ad hoc-regeling.*

X. WETENSCHAPPELIJKE INSTITUTEN

Voor de inhoudelijke fundering van het CDA is een goed functioneren van de wetenschappelijke instituten van grote betekenis.

Het DB heeft inmiddels contacten gelegd met het Voorzitters- en Directeurenoverleg van de wetenschappelijke instituten. Van de kant van het Voorzitters- en Directeuren-Overleg worden voorstellen ter zake afgewacht.

XI. ORGANISATIE VAN PROVINCIE- EN GEMEENTEBESTUURDERS

De samenwerking van de christen-democratische provincie- en gemeentebestuurders vordert gestaag. In principe is besloten met ingang van 1 januari a.s. te komen tot een federatie van de resp. organisaties, welke organisatie zou moeten werken als een fusie.

Voorts is de uitgave van het blad "Bestuursforum" voor de christen-democratische gemeente- en provinciebestuurders als "voorbeeldig" te zien.

XII. PPAC

De bedoeling, die oorspronkelijk heeft voorgezeten bij de instelling van de PPAC, kon in de bestaande constructie onvoldoende uit de verf komen. Met de PPAC is hierover inmiddels overleg gevoerd.

Het DB stelt thans het volgende voor:

- XII.1. *Met ingang van het nieuwe jaar dienen de statutaire artikelen ter zake van de PPAC "in de ijskast" te worden geplaatst.*
- XII.2. *Een commissie in te stellen waarvan voorstellen worden verwacht m.b.t. de wijze waarop de aan de PPAC toegedachte gewetensfunctie kan worden vervuld, in nauwe samenhang met de taak van de wetenschappelijke instituten en de fractie.*
Deze commissie zou kunnen bestaan uit twee personen resp. vanwege de PPAC, het DB, de Tweede Kamerfractie en de wetenschappelijke instituten.

XIII. RELATIE CDA - MAATSCHAPPELIJKE ORGANISATIES

Het DB is van mening dat binnen het CDA een fundamentele discussie behoort te worden gevoerd inzake onze relaties met de diverse maatschappelijke organisaties, de kerken, enz. Een nog nader samen te stellen commissie, onder voorzitterschap van een DB-lid, zal ter zake een gespreksnota opstellen.

XIV. DE GEDACHTENWISSELING OVER DE RELATIE TUSSEN GRONDSLAG EN POLITIEK HANDELEN

In de statuten van het CDA is in art. 2 en 3 de grondslag van het CDA vastgelegd. In art. 18 van de statuten van het CDA is als een van de taken van de PPAC opgenomen: "het CDA stimuleren op de bezinning op de relatie tussen levensovertuiging en politiek handelen". Een achtergrond van deze laatste taakstelling werd gevormd door het besef dat de lijn van Evangelie naar politiek voor het CDA van vitaal belang is, terwijl er tevens de erkenning in opgesloten ligt van de omstandigheid dat de concretisering van deze relatie bij voortduring bezinning en vernieuwing vraagt.

Nauw hiermee hangt samen de niet afgeronde discussie over de vraag hoe het CDA op langere termijn gestalte moet geven aan het functioneren en de herkenbaarheid van de grondslag van het politieke handelen. In dit kader kan tevens aandacht worden geschonken aan de gewenste nadere discussie over het program van uitgangspunten, dat aan het CDA-verkiezingsprogram "Niet bij brood alleen" voorafgaat.

Gelet op het bovenstaande stelt het DB van het CDA voor: een speciale commissie te belasten met een nadere concretisering van de relatie tussen grondslag en politiek handelen en hierbij te betrekken het program van uitgangspunten.

XV. DE ORGANISATIE VAN HET CDA OP REGIONAAL EN PLAATSELIJK NIVEAU

De organisatiestructuur op regionaal en plaatselijk niveau biedt in de huidige federatieve fase nogal wat problemen. Voor een ietwat bredere situatieschets wordt verwezen naar bijlage B.

Het DB stelt het volgende voor:

- XV.1. Er dient een bijeenkomst te worden georganiseerd met de voorzitters van de CDA-Kamerkringverbanden alsmede met de Kamerkringvoorzitters van de drie afzonderlijke partijen, teneinde de mogelijkheden en moeilijkheden met elkaar door te spreken.
- XV.2. De resp. partij-organen op de lagere niveaus moet erop worden gewezen, dat het ten behoeve van het CDA zeer gewenst is de afzonderlijke partijlijnen takt te houden tot het moment van de fusie.
- XV.3. De totstandkoming van CDA-verbanden op Kamerkring- en gemeentelijk niveau dient met kracht te worden

- IV.4. De vorming van CDA-verbanden op andere niveaus zoals dat van de Statenkring, het gewest en de wijk o.q. het dorp behoeft geen extra stimulans. Het is beter de federatieve organisatie zo beperkt mogelijk te houden. Alleen waar hier duidelijk behoefte aan is kan tot de vorming van deze verbanden worden overgegaan.
- XV.5. Met de nodige coördinatie van de komende Staten- en Raadsverkiezingen is het Secretarissen-Overleg belast, dat zich waar nodig kan voorzien van adviseurs. Het Secretarissen-Overleg heeft zich voor dit project voorzien van een aparte naam: Landelijke Coördinatiegroep Staten- en Raadsverkiezingen (LCC).
- XV.6. Indien in een gemeente een CDA-verband functioneert, dient aan dat verband te worden teruggestort het binnen de resp. partijen gebruikelijke deel van de contributie betaald door in de desbetreffende gemeente woonachtige individuele leden van de drie partijen.
- XV.7. Ten behoeve van de communicatie met de CDA-Kamerkringverbanden dient aan hen te worden gesuggereerd een "standing invitation" te verlenen aan die leden van het Algemeen Bestuur van het CDA die in hun resort wonen. Voor zover bepaalde Kamerkringen daardoor niet "gedekt" zouden zijn, kunnen daarvoor een aantal leden van het AB worden aangewezen.

XVI. EUROPA

De oriëntatie van de Nederlandse christen-democratie op Europa zal in de komende tijd veel aandacht en inspanning vergen. Organisatorisch gesproken vormt de Equipe, wellicht het oudste samenwerkingsorgaan van de drie partijen, de belangrijkste verbindings-schakel met Europa. Het DB is van oordeel dat deze situatie tot aan de fusie kan worden gehandhaafd, zij het dat in de communicatielijnen met het CDA wellicht enige verbetering kan worden aangebracht. Voorts dient het CDA zich te prepareren op de binnen afzienbare tijd plaatsvindende verkiezingen voor het Europees Parlement.

Het DB stelt het volgende voor:

- XVI.1. Het Dagelijks Bestuur van het CDA te laten functioneren als een coördinerende instantie van de drie partijbesturen in hun relatie tot de Equipe, zonder de resp. verantwoordelijkheden aan te tasten.
- XVI.2. Voor de campagne ter gelegenheid van de Europese verkiezingen dient een soort Centraal Verkiezingscomité met bijbehorende organisatie te worden ingesteld. De Equipe zal ter zake van taak, samenstelling en werkwijze voorstellen kunnen doen.
- XVI.3. Ten behoeve van de opstelling van de bij de Europese verkiezingen in te dienen CDA-lijst een commissie-Lijstvoorstel in het leven te roepen. In deze commissie zouden de drie partijvoorzitters zitting kunnen hebben, met als voorzitter de voorzitter van het CDA.

XVI.4. Voor zover in het kader van de Europese verkiezingen bijzondere contacten nodig zijn met zusterpartijen uit nabuurlanden dienen deze te worden gelegd door de Equipe in overleg met het te vormen verkiezingscomité.

XVII. PLANNINGSMODEL

Onder verwijzing naar uitgangstelling 1.7. dient na de besluitvorming over de in het voorgaande genoemde onderwerpen een planningsmodel te worden opgesteld, waarin in grote trekken de weg naar het moment van de fusie is aangegeven.

Het DB stelt het volgende model voor:

seizoen '77-'78	:	voltooiing o.q. verbetering van de federatieve structuur, m.n. ook in regio en gemeente
1 - 1 - '78	:	start federatie verenigingen van christen-democratische provincie- en gemeentebestuurders
1 - 2 - '78	:	instelling van een brede commissie voor het ontwerpen van de statuten etc. van het CDA als eenheidspartij (fasering en finalisering van het groeimodel)
1 - 2 - '78	:	instelling commissie m.b.t. de relatie grondslag en politiek handelen
1 - 10 - '78	:	uiterlijke termijn indiening bij het DB van de rapporten opgesteld door de commissies die op 1 - 2 - '78 zijn ingesteld
1 - 1 - '79	:	alle secretariaten in één pand
1 - 1 - '79	:	een zoveel mogelijk gemeenschappelijke rechtspositieregeling voor alle personeel
1 - 1 - '79	:	verdere egalisatie contributieregelingen partijen
1 - 6 - '79	:	start besluitvormingsprocedures drie partijen m.b.t. de fusie (behandeling van de ontwerpstatuten van het CDA als eenheidspartij)
1 - 6 - '80	:	de fusie treedt in werking.

Aantal rechtstreekse leden per provincie (peildatum 1 oktober 1977)

provincie	aantal rechtstreekse leden
Groningen	357
Friesland	343
Drenthe	496
Overijssel	823
Gelderland	1736
Utrecht	854
Noord-Holland	1805
Zuid-Holland	1798
Zeeland	177
Noord-Brabant	3332
Zuid-Limburg	1340
uitenlandse rechtstreekse leden	26
TOTAAL	<u>12956</u>

BIJLAGE BXV. DE ORGANISATIE VAN HET CDA OP REGIONAAL EN PLAATSELIJK NIVEAUFederatieve structuur

Ook op regionaal en plaatselijk niveau is er de federatieve organisatiestructuur volgens de lijnen uiteengezet in statuten en huishoudelijk reglement van het CDA. Hoofdkenmerk is dat de op de resp. niveaus bestaande organisaties van de drie partijen met elkaar een verband aangaan, waaronder tevens de in het desbetreffende werkgebied woonachtige rechtstreekse leden ressorteren. De desbetreffende "verbandsovereenkomst" wordt neergelegd in een zgn. oprichtingsakte, terwijl het verband zelf wordt geregeerd door een reglement. Het federatieve karakter is op het regionale niveau veelal goed te realiseren, omdat op dit niveau bijna steeds organisaties van de drie partijen bestaan. Complicaties doen zich voor op het niveau van de gemeente c.q. dorp/wijk. Daar heeft niet steeds iedere partij haar eigen organisatie; soms is er in het geheel geen organisatie. In het laatste geval kunnen tenminste 10 leden van het CDA verzoeken "als CDA-verband te worden opgericht". CDA-verbanden worden officieel als zodanig aangemerkt, indien de door hen ingezonden oprichtingsakte en reglement in orde worden gevonden door het uitvoerend orgaan van het DB, i.c. het Secretarissen-Overleg.

Grote verscheidenheid

Het huidige beeld is uiterst divers. In de eerste plaats is er het onderscheid tussen erkende en niet erkende c.q. in oprichting zijnde verbanden. In bijlage C is daar enig overzicht van gegeven. Vermelding verdient dat het aantal erkende verbanden nog betrekkelijk gering is ten gevolge van een vertraging in de behandeling van de aanvragen op de partijsecretariaten. Verontrustend groot is het aantal gemeenten, waarvan nog geen (voorlopig) secretariaatsadres bij het CDA-secretariaat bekend is. In een aantal van die gemeenten is er overigens wel sprake van enigesaamenwerking op bestuurlijk niveau, maar men heeft dit nog niet geformaliseerd. Met name in het zicht van de komende Raadsverkiezingen zal men in toenemende mate de noodzaak daartoe gevoelen. Er zijn ook nog gemeenten waar nog in het geheel geen sprake is van een bestuurlijke samenwerking, Tenslotte is er een niet te onderschatten aantal, waar van enigerlei christen-democratische organisatie in het geheel geen sprake is of waar aldaar woonachtige leden van het CDA zich verspreid ophouden in louter plaatselijke politieke groeperingen. Bij gebrek aan initiatieven op plaatselijk niveau probeert men somtijds op Statenkringniveau tot een CDA-verband te komen. In dit kader dient vermeld dat er onlangs een door de vier voorzitters ondertekende "op-pep-brief" is gestuurd naar de lagere partijniveaus, waarin wordt aangedrongen op de vorming van CDA-verbanden en op de indiening van CDA-lijsten bij Raadsverkiezingen.

Geen pyramidale opbouw

Veel kritiek wordt geuit op het feit dat de bestaande CDA-verbanden als zodanig geen horizontale of verticale relaties kennen. Ieder verband staat op zichzelf. Het is bijvoorbeeld niet zo dat meerdere gemeentelijke CDA-verbanden tezamen een CDA-Statenskringverband of Kamerkringverband vormen.

Een gemeentelijk CDA-verband in bijv. de provincie Groningen heeft geen enkele rechtstreekse verbinding met, resp. stem in het CDA-Kamerkringverband Groningen. Al dit soort relaties lopen c.q. behoren te lopen via de organisaties van de drie partijen. Het spreekt vanzelf, dat in die gevallen, waarin ook nog de verbinding via de organisaties van de drie partijen ontbreekt, zoals in het geval van een CDA-verband alleen bestaande uit individuele leden, er sprake is van een geïsoleerde positie.

Brabant en Limburg

Bijzondere aandacht verdient de organisatorische situatie in de provincies Brabant en Limburg, met name wel Limburg. De problemen liggen primair op gemeentelijk niveau. Zeer dikwijls ontbreekt daar een organisatie van één van de drie partijen of, zo zij er al is, slaapt zij. Er bevinden zich christen-democraten in allerlei plaatselijke politieke groeperingen, die dikwijls ook via plaatselijke lijsten in de gemeenteraad vertegenwoordigd zijn. Het CDA als politieke organisatie komt in veel gevallen noch bestuurlijk noch vertegenwoordigend voldoende van de grond. Tegelijkertijd moet worden geconstateerd dat zowel PvdA als VVD in tal van plaatsen afdelingen oprichten en met eigen lijsten niet zonder succes aan de Raadsverkiezingen deelnemen.

Voorts is het in zonderheid ook in deze regio's een probleem, dat er naast een CDA-verband nog een afzonderlijke KVP-afdeling in stand moet worden gehouden. De theoretische mogelijkheid om het bestuur van een CDA-verband tevens het bestuur van de KVP-afdeling te laten zijn biedt misschien enig soulaas, maar is tevens zeer onbevredigend. Wanneer bovendien deze oplossing op grote schaal zou worden gekozen, komt daarmee de partijstructuur van de KVP ernstig in geding. Dit probleem doet zich trouwens in meer algemene zin voor. Wanneer het in een gemeente komt tot een CDA-verband leidt dit er veelal toe dat vrijwel alle activiteiten ter plaatse verlopen via dit verband. De activiteiten van de afzonderlijke kiesverenigingen resp. afdelingen worden gereduceerd tot enkele huishoudelijke zaken alsmede een aantal benoemingen. Deze situatie - die dus een geheel ander beeld geeft dan de samenwerking op landelijk niveau - brengt mee dat het voor de resp. kiesverenigingen en afdelingen zeer moeilijk is om hun eigen organisatie nog overeind te houden. Dit geldt te meer wanneer die eigen organisatie al niet zo sterk gestructureerd was. Men is dan gemakkelijk geneigd over te gaan tot opheffing van de eigen organisatie.

Beperkte organisatie?

Tot op heden zijn onze activiteiten primair gericht geweest op de totstandkoming van CDA-Kamerkringverbanden en gemeentelijke verbanden. De vraag rijst of ook de totstandkoming van andere verbanden, zoals bijv. Statenkringverbanden, krachtiger moet worden gestimuleerd, dan wel of het misschien beter is de federatieve organisatie zo beperkt mogelijk te houden.

Financiën

De financiering van met name de gemeentelijke CDA-verbanden geeft tal van problemen. Bij de drie partijen worden de plaatselijke organisaties primair gefinancierd via de terugstorting van een bepaald percentage der door de in die plaats woonachtige leden gestorte contributie.

Een CDA-verband behoort te worden gefinancierd middels bijdragen uit de kassen van de plaatselijke organisaties der drie partijen terwijl daarnaast een gedeelte van de door de in die plaats woonachtige rechtstreekse leden betaalde contributie wordt teruggestort.

Allereerst moet worden geconstateerd dat de drie partijen een verschillend systeem van terugstorting kennen. Zo wordt bijvoorbeeld bij de KVP via het Kringbestuur teruggestort naar een plaatselijke afdeling aan de hand van de door deze afdeling ontwikkelde activiteiten. "Slaapt" deze afdeling, dan krijgt ze dus niks.

Deze en andere oorzaken leiden zeer dikwijls tot lege plaatselijke partijkassen, en daarmee tot financiële problemen voor het CDA-verband.

Nog moeilijker is het voor verbanden van uitsluitend individuele leden. Deze verbanden kunnen zelfs niet terugvallen op plaatselijke partijkassen. Zeker in een aanloop-periode is dit een niet te onderschatten probleem. Er zijn nogal wat voorbeelden te noemen van plaatselijke initiatiefnemers, die één en ander uit eigen zak bekostigen.

Een wrijfpunt is voorts het volgende.

Het komt nogal eens voor dat in een gemeente slechts van één partij een plaatselijke organisatie bestaat, bijv. de KVP. Er wonen dan in die gemeente soms nog wel enkele individuele leden van ARP en CHU. Een in die gemeente gevormd CDA-verband moet dan primair worden gefinancierd uit de bijdrage van de plaatselijke KVP-afdeling, terwijl voorts een gedeelte van de door in die gemeente wonende rechtstreekse leden betaalde contributie wordt ontvangen. Via de in die gemeente wonende en onder het CDA-verband resoorterende individuele leden van ARP en CHU komt echter niets binnen! Het handelt hier niet zo zeer om grote bedragen als wel om een onbillijke constructie.

Conclusie

Uiteraard moet er alles aan worden gedaan om tot aan het moment van de fusie de organisatie van het CDA waar mogelijk te verbeteren. Gevreesd moet echter worden, dat de federatieve constructie niet werkelijk perspectieven biedt. Alleen een spoedige volledige fusie, met de daarbij behorende organisatie-structuur, zal de oplossingen kunnen aandragen.

Provincie	Aantal erkende gem. CDA-verbanden	Aantal gem. ver- banden, die erken- ning hebben aange- vraagd.	Aantal met weinig of geen CDA- activiteit
Groningen	--	17	34
Friesland	2	8	34
Drenthe	1	11	22
Overijssel	4	18	22
Gelderland	9	47	51
Utrecht	6	15	27
Noord-Holland	9	25	61
Zuid-Holland	8	49	90
Zeeland	--	13	18
Noord-Brabant	10	38	82
Zuid-Limburg	7	16	82
TOTAAL	<u><u>56</u></u>	<u><u>257</u></u>	<u><u>523</u></u>